

Mortetjern barnehages progresjonsplan

Mortetjern barnehages progresjonsplan er strukturert etter de syv fagområdene i Rammeplanen.

Progresjonsplan for Natur, miljø og teknologi

Mål: Personalet legger til rette for at barn kan få et mangfold av naturopplevelser, opplever naturen som arena for lek og å ta ansvar for naturressursene og biologisk mangfold. Barn skal få gode opplevelser med friluftsliv året rundt, bli nysgjerrig på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaring med teknologi og redskap.

1-3 år	3-4 år	4-6 år
Naturmaterialer Bli kjent med forskjellige naturmaterialer: samle kongler, steiner, pinner, blomster, blander dem med vann osv.	Gjenkjenne forskjellige naturmaterialer og bruke dem ved forskjellige aktiviteter: lek, sortere dem, lage kunst, sanse sti, Kims lek	Kjenne til forskjellige naturmaterialer ved navn og bruke dem i lek, ved å lage konstruksjoner eller kunstneriske produkter: vanndam, hytte, telle dem, naturlotto
Dyr og planter Reagerer på og viser interesse for plante og dyrelivet. Prøver å etterligne dyreløyer og samle sansemotoriske opplevelser.	Gjenkjenner de vanligste dyr og planter og setter ord på dem. Etterligne dyreløyer. Bli kjent med naturens kretsløp gjennom bruk av kjøkkenhagen og kompost bing.	Kjenner navn til de vanligste dyr og planter. Har begynnende forståelse for naturens kretsløp, vannets kretsløp, menneskets livssyklus, årstider, dyre og planteliv (så-plante-høste).
Naturfenomener Opplever forskjellige naturfenomener og sanser dem. (sol, regn, is,)	Oppdager og undrer seg over naturfenomener. Sette ord på opplevelser og begynner å stille undrende spørsmål.	Oppdager, undre seg og eksperimenterer med forskjellige naturfenomener. Snakke om observasjoner – og opplevelser og formulere egne forklaringer og sammenheng.
Ta ansvar for miljøet Viser interesse for å rydde og sortere. Deltar i de dagliggjøremål: kasting, vasking, rydding, kasting av søppel- Ruske-aksjonen ...	Hjelper aktivt med daglig gjøremål. Har begynnende forståelse for viktigheten med å ta være på	Begynner å ta ansvar for daglig gjøremål. Har forståelse for viktigheten med å ta være på natur: plukker og

	naturen: plukke og kaste søppel i søppelkasser, Ruske-aksjonen, ikke ødelegge planter eller tråkke på insekter, ...	kaster søppel i søppelkasser, Ruske-aksjonen, leverer glass og metall til gjenvinning sammen med voksne ikke ødelegger planter eller trækker på insekter, gjenbruker materialer.
Gjenbruk og forming Bli kjent med forskjellige gjenbrukbare materialer i formingsaktiviteter eller lek (fyller opp tom brusflaske med vann, maler på pappesker, osv.).	Kjenne til forskjellige gjenbrukbare materialer og bruke dem kreativt i formingsaktiviteter eller lek (butikklek- melkekartonger, jogurt beger, lage kunst, osv.).	Benevne og bruke forskjellige materialer selvstendig i varierte formingsaktiviteter eller lek (butikklek- melkekartonger, telling, jogurt beger, osv.).
Digital teknologi Bli kjent med noen digitale verktøy og bruke dem i å bli kjent med dyr og plantelivet: storskjerm, ipad, - sanger, bilder av dyr og natur, eventyr, pekebøker, ...	Bli kjent med natur, miljø og teknologi ved bruk av utvalgt digitale verktøy ved hjelp av en voksen: Ipad, BeeBoot, forstørrelsesglass, ...	Bruke, lære og eksperimentere med digitale verktøy under voksnes tilsyn: BeeBoot, elektronisk mikroskop, digitale klesklype, wikipedia, måle temperatur, veie vekt, ...

Progresjonsplan for Nærmiljø og samfunn

Mål: Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barna bli kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

1-3 år	3-4 år	5-6 år
Barnehagens område og felleskap Viser nysgjerrighet for å bli kjent med barnehagens uteområde, voksne og barn på avdelingen. Opplever korte turer i nærmiljøet.	Tar initiativ til å bli bedre kjent med barnehagens uteområde, voksne og barn fra andre avdelinger. Gjenkjenner barnehagens faste turmål i nærmiljø.	Kjenner til barnehagens nærmiljø og flere turmål: Barketoppen, ulike lekeplasser, nærmeste butikk, Salamander Damm, Mortetjern, Svarttjern, veien hjemmefra til barnehagen, skoleområdet, SFO, ...
Meninger, valg og demokrati Bruker kroppsspråk og enkle ord til å vise egne meninger og valg, fra å riste eller nikke på hodet, velge selv hva den vil leke med, til å kommunisere stopp, vil ikke, vil bli med ...	Begynner å sette ord på egne meninger, og viser respekt for andres meninger og valg gjennom både kroppsspråk og verbal kommunikasjon. Bruker ord og kropp til å vise sine meninger, som: stopp, vil ikke, vil bli med, jeg velger, jeg mener, jeg vil ha mer, jeg er ferdig, ...	Viser respekt og forklarer egne meninger og tar valg ut ifra egne forutsetninger. Bruker ord og kropp til å vise sine meninger, som: stopp, vil ikke, vil bli med, jeg velger, jeg mener, dette er min kropp og du kan ikke ta på meg når jeg sier stopp, min familie bor i et rekkehus og din i en enebolig (ulike levesett), er bevist på at

		begge kjønn kan bestemme like mye (likestilling), ...
Mangfold Blir introdusert for klær, kunst, musikk og mat som er forbundet med merkedager, forskjellige livssyn eller kulturer: samefolkets dag, Jul, Forut, Påske, Eid, ...	Opplever og gjenkjenner forskjellige klær, kunst, musikk og mat som er forbundet med merkedager, forskjellige livssyn eller kulturer. Har begynnende kunnskap om at det fins mangfold av levesett, familieformer, kulturer og tradisjoner i samfunnet.	Er kjent med og viser respekt for forskjellige levemåter og kulturer. Stiller spørsmål, undrer seg over ulike levesett og kultur. Har begynnende forståelse for menneskerettigheter.

Progresjonsplan for Kunst, kultur og kreativitet

Mål: Personalet skal stimulere barns nysgjerrighet, utvikle deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøving og eksperimentering.

1-3 år	3-4 år	5-6 år
Material Viser undring og interesse for bruk av forskjellige formingsmaterialer og opplever disse i organiserte eller spontane aktiviteter.	Bruker formingsmaterialer aktivt i organiserte eller spontane aktiviteter.	Bruker formingsmaterialer med økende selvstendighet i organiserte og selvvalgte aktiviteter.
Formingsverktøy Blir kjent med noen forskjellige formingsverktøy.	Bruker ulike formingsverktøy på varierte måter.	Bruker ulike formingsverktøy med økende selvstendighet.
Kunstnerisk uttrykk Prøver ut forskjellige formingsverktøy og materialer.	Lager egne kunstneriske uttrykk ved bruk av formingsverktøy og materiale etter mal.	Uttrykker seg på sin egen kunstnerisk måte ved å prøve ut egne ideer og bruke kjente mål.
Sang og musikk Viser interesse for å høre på musikk og eventyr, bevege seg til musikk og delta i synging av enkle sanger. Prøver ut noen musikkinstrumenter.	Hører på sanger, eventyr, beveger seg rytmisk til musikk og gjenkalle flere enkle sanger. Varierte opplevelser med forskjellige instrumenter.	Hører på sanger, eventyr, følger etter dansetrinn eller bevege seg ekspressivt til musikk. Gjenkaller flere sanger, dikter opp egne eventyr og sanger. Kjenner til noen musikkinstrumenter og bruker dem kreativt.

Skuespill og drama		
Utspiller dialog med andre ved bruk av lyder, enkle ord og bevegelser (form for skuespill gjennom lek).	Utspiller dialog med andre ved bruk av lyder, ord og bevegelser. Har begynnende ferdigheter i å leve seg inn i en rolle (mamma, store søster, lege, osv.) og utspille den selvstendig eller i samspill med andre.	Kan dikte opp egne historier samt leve seg inn i en rolle og utspille den selvstendig eller i samspill med andre. Utspill et oppbygget eventyr (innledning, hoveddel, avslutning).

Progresjonsplan for Kropp, bevegelse, mat og helse

Mål: Barna skal få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen sin som utgangspunkt.

Barna skal få en forståelse for hvordan næringsrik mat kan bidra til god helse.

1-2 år	3-4 år	4-6 år
Grovmotorikk		
Utfordrer seg fysisk. Gjør seg kjent med barnehagerommet. Bruker grovmotoriske- bevegelser.	Bruker varierte grovmotoriske bevegelser inne og ute. Prøver ut forskjellige fysiske aktiviteter og blir bedre kjent med kroppens funksjonalitet: klatre, hoppe, krype, luske, trampe, ...	Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, balanse, koordinasjon og fysiske egenskaper.
Finmotorikk		
Begynnende ferdigheter i finmotorikk: prøver å holde fargeblyant, malerpensel, skje, prøver å pusle, ...	Videreutvikler sine finmotoriske ferdigheter: holder stabilt fargeblyant, holder og begynner å klippe med saks, pinsettgrep, ...	Behersker varierte finmotoriske aktiviteter: godt blyantgrep, skriver bokstaver, klipper ut former, ...
Munnmotorikk		
Blir kjent med leppene, tungens og halsens motorikk: lager forskjellige lyder, synger, repeterer lyder og enkle ord, ...	Bruker munnmotorikk bevist og variert: korte setninger, synger, lager forskjellige lyder, bruker tonefall bevisst ... Prøver å utale ord på riktig måte: tonefall, lyder på bokstaver, ...	Snakker forståelig for andre med lengre setninger. Bruker stemmen bevist og kan regulere lydnivå: snakke høyt, hviske, ...
Mat		
Smaker på forskjellige matvarer.	Spiser variert mat. Begynnende forståelse på hvor maten kommer fra.	Forstår at sunn mat, sovn, hvile og bevegelse gir god helse.

Søvn/Hvile		
Etablere gode søvn og hvile rutiner.	Får hvilen de trenger i løpet av dagen.	Kjenner på egne behov for bevegelse og hvile og regulerer eget aktivitetsnivå etter behovene sine.
Hygiene		
Opplever gode rutiner for hygiene. Stellerutiner oppleves som positivt.	Begynnende forståelse på viktigheten med hygienerutiner. Lærer å vaske hendene sine med såpe. Prøver eller slutter med bleier. Begynner å bli selvstendig i do-besøk.	Kan rutiner for god hygiene. Selvstendig i håndvask. Er selvstendig i do-besøk.
Psykisk helse		
Er trygg på å kunne vise uttrykk for grunnleggende behov.	Setter ord på egne behov og begynner å vise respekt for andres behov.	Kjenner til egne og andres behov. Setter ord på dem og begynner å vise refleksjonsferdigheter blant egne og andres behov.

Progresjonsplan for Kommunikasjon, språk og tekst

Mål: Barna skal utforske og utvikle sin språkforståelse, språk-kompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer.

Personale skal motivere barna til å leke med språk, symboler og tekst, og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

1-3 år	3-4 år	4-6 år
Språkforståelse		
Blir kjent med forskjellige ord og begrep gjennom bilder, bøker, sanger, rim og regler. Deltar språklig med lyder og enkle ord. Kjenner til enkle ord og begreper fra bilder, bøker, sanger, rim og regler. Setter sammen enkle ord.	Kjenner til forskjellige bildebøker og deltar verbalt i lesningen. Barn deltar aktivt i sanger, bevegelsesleker, rim, regler og blir kjent med nye. Setter sammen korte setninger.	Deltar aktivt i sanger, bevegelsesleker, rim, regler og bruker de i organiserte, spontane situasjoner samt lek. Tøyser og leker med språket. Prøver å lage egne rim og regler. Kjenner til bøker med lengere bildetekst og deltar verbalt i lesningen.
Ord produksjon		

Peker på bilder i bøker og prøver å sette ord på bildene. Repeterer enkle ord.	Begynnende ferdigheter i gjenfortelling. Snakker med enkle setninger.	Klarer å gjenfortelle korte historier. Dikter selv opp egne historier. Dialogiske samtaler.
Kommunikasjonsferdigheter Bruker kroppen i kommunikasjon Knyter lyder og objekt sammen. Tøyser og leker med lyder. Responderer på barns og voksnes samspill. Begynner å bruke enkle ord.	Kommuniserer både kroppslig og verbalt. Utvidet begrepsforståelse. Tøyser og leker med ord. Verbalt samspill med andre. Har større begrepsforståelse: fra pippip->fugl-> til kråke.	2veis verbal kommunikasjon i flere setninger. Utvidet ordforråd og begrepsforståelse. Tøyser og leker med språket. Samtale i samspill med andre. Kjenner ulike kategorier og benevner dem.
Bilder og bokstaver Viser interesse for bilder. Begynnende ferdigheter i å kjenne bildet sitt på stolen eller garderobeplassen sin.	Kjenner igjen bildet av navnet sitt. Begynnende forståelse for at det finnes mange flere bokstaver og tall.	Kan skrive navnet sitt. Gjenkjenner flere bokstaver og tall. Lekeskriver.
Forståelsesevne Forstår direkte beskjeder og noen enkle fellesbeskjeder.	Forstår direkte- og enkle fellesbeskjeder.	Forstår direkte- og flere fellesbeskjeder. Viderefører enkle beskjeder.
Samtaleevne Begynnende forståelse for turtaking i dialogen: jeg lager lyd og du svarer på den, jeg snakker, du lytter og omvendt. Spiller korte ordspill ved hjelp av voksen.	Forstår turtaking i dialogen. Spiller enkle ordspill.	Forstår turtakking i dialogen og bruker den aktivt. Spiller enkle ordspill selvstendig.

Progresjonsplan for Etikk, religion og filosofi

Mål: Gjennom markering av høytider skal barna oppleve mangfold og forståelse for samfunnets utvikling. Barn skal oppleve mulighet til å utøve kritisk tenkning og egen dømmekraft.

1-3 år	3-4 år	4-6 år
Høytider Opplever norske høytider. Gir rom for markeringer av høytider fra egen religion og kultur.	Begynnende forståelse for mening og bakgrunn for norske kristne høytider. Blir kjent med noen tradisjoner og høytider tilknyttet forskjellige religioner og kulturer.	Har kjennskap til og begynnende forståelse for ulike levesett, verdier, holdninger, kultur og mangfold.
Jeg og felleskapet Gi uttrykk for egne meninger og følelser.	Sette ord på egne meninger og følelser. Begynnende forståelse for, og respekt over andres meninger.	Uttrykker egne tanker og viser interesse og respekt for andres meninger.
Etikk Opplever empatiske holdninger i barnehage-hverdagen og hvilken atferd som er ønsket. Lærer seg å vise empati ved å gi en klem, trøste, strekke ut en hånd eller hente hjelp.	Begynner å sette ord på egne og andres opplevelser og følelser. Begynner å bidra aktivt til å løse enkle konflikter. Lærer å hjelpe og inkluderer andre barn i samspillet.	Viser empati, inkluderer, trøster og hjelper andre. Enkelte samtaler om egne og andres opplevelser og følelser. Begynner å vise forståelse for andres perspektiv.
Holdningsarbeid Opplever anerkjennende, respektfulle og rettferdige voksne. Opplever respektfulle og tydelige ansatte som er gode rolleforbilder i det sosiale samspill.	Prøver ut forskjellige sosiale handlingsmønstre i det sosiale samspillet og får veiledning om ønsket og uønsket sosial atferd. Opplever mestring i det sosiale samspillet.	Opplever seg som verdsatt del av felleskapet. Blir trygg og selvstendig i det sosiale samspill. F.eks. inkludere andre i det sosiale samspill, vente på tur, løse enkle utfordringer, tilpasse seg til gruppen, si sin mening uten at det går ut over andre, ...
Filosofi Møte åpenhet og mangfold i barnehagen.	Bli kjent med forskjellige tanker, meninger og religioner.	Yndere seg med andre over livet (fødsel, liv, død, ...). Snakke om egne tanker og ideer.

Progresjonsplan for Antall, rom og form

Mål: Barna utvikler matematisk kompetanse gjennom lek, styrte aktiviteter og spontane hverdagsaktiviteter.

1-3 år	3-4 år	4-6 år
Orientering Beveger seg i hele rommet. Bli kjent og trygg med egen avdeling.	Utforsker og bli kjent med de andre avdelinger og uteområdet. Har begynnende ferdigheter i rom-orientering: opp og ned, frem og tilbake, over og under, ...	Beveger seg trygg og selvstendig i hele barnehagen både inne og ute. Bruker matematiske begreper til å orientere seg i rommet: høyre, venstre, ...
Sang, rim og regler Hører på sang, rim og regler. Prøver å gjenta telleregler, finger-regler, regelsang og eventyr.	Har begynnende ferdigheter i gjenfortelling av telleregler, regelsanger og eventyr.	Bruker telleregler, regelsang og eventyr. Dikter opp egne.
Antall Parkobler og sammenligner objekter uten å bruke tallord eller telling.	Parkobler et tallord med et objekt; Peker på et objekt om gangen og teller samtidig.	Parkobler tallord med objekt. Forstår etter hvert abstrakt telling uten å peke på objektet.
Rom og Form Har begynnende rydde ferdigheter. Rydder, sorterer og bygger konstruksjoner ved hjelp av voksen. Har begynnende forståelse for dagsrytme og rekkefølge.	Begynnende forståelse for dagsrytme (dagstavle) og handlingsrekkefølger. Rydder, sorterer og bygger konstruksjoner med voksenhjelp. Følger enkle beskjeder.	Forstår barnehagens dagsrytme og rekkefølge. Rydder, sorterer og bygger konstruksjoner selvstendig. Følger felles beskjeder.
Rekkefølge Øver turtaking og å vente på tur.	Har begynnende forståelse for turtaking og kan vente på tur.	Forstår turtaking, venter på tur og bruker begreper aktivt i hverdagen: du er først og jeg er etter deg, etter måltidet kler vi på oss og går ut, ...
Størrelse Utforsker ulike størrelser med hele kroppen; Er det nok plass til meg i denne pappesken?	Måler og sammenligner objekter gjennom synet og ved bruk av egen kropp. Sette ord på: stor og	Måler og sammenligner objekter ved bruk av matematiske begreper.

	liten, høyt og lav, bred og smal, foran og bak, ...	Har begynnende ferdigheter i bruk av plasseringsord; bak, under, foran, ved siden av. Bruker matematiske begreper i hverdagen for eksempel ved matlaging; veier, måler og teller. Førskolebarn bruker arbeidsark og klarer enkle matematiske oppgaver.
Matematiske former: Oppdager og kjenner på ulike former.	Setter ord på former: trekant, firkant, sirkel, rektangel ... Tegner, klipper, limer forskjellige former, farger og størrelser.	Setter ord på former. Tegner, klipper, limer forskjellige former, farger og størrelser selvstendig.